Vihreä kasvu
Mika Tuuliainen

Ympäristövaliokunta

Lausunto valtioneuvoston tulevaisuusselonteon ensimmäisestä osasta Strateginen toimintaympäristöanalyysi sekä skenaarioita vuoteen 2045

Elinkeinoelämän keskusliitto EK (myöh. EK) kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston tulevaisuusselonteon ensimmäisestä osasta.

Tulevaisuusselonteon ensimmäinen osa on kattava kokonaisuus sisältäen strategisen toimintaympäristöanalyysin, toimintaympäristön kehitykseen liittyvän epävarmuuden systemaattisen ja strukturoidun analyysin vaihtoehtoisista kehityskuluista tulevaisuuteen, neljä skenaariota vuonna 2045 sekä niihin johtavat skenaariopolut ja niiden vaikutukset.

EK korostaa, että **Suomen tulevaisuus rakentuu taloudellisen liikkumatilan, teknologisen ja vihreän murroksen, turvallisen toimintaympäristön sekä osaamisen varaan**. On varmistettava, että näistä osa-alueista päättäjillä on yhteinen tilannekuva siinä määrin kuin mahdollista, jotta Suomi voi menestyä globaalissa kilpailussa ja varautua tulevaisuuden epävarmuuksiin.

1. Taloudellinen liikkumatila ja kilpailukyky ovat tulevaisuusvalmiuden perusta

Tulevaisuusselonteko korostaa, että Suomen taloudellinen liikkumatila on keskeinen edellytys varautumiselle nopeasti muuttuvassa ja epävarmassa toimintaympäristössä. **Julkisen talouden kestävyys, tuottavuuden kasvu ja investoinnit tutkimukseen, kehitykseen ja osaamiseen ovat välttämättömiä**, jotta Suomi pystyy reagoimaan yllättäviin kriiseihin ja hyödyntämään uusia mahdollisuuksia.

Elinkeinoelämän näkökulmasta tämä tarkoittaa, että **Suomen on varmistettava riittävät edellytykset kestävälle kasvulle, investoinneille ja osaavan työvoiman saatavuudelle. Kilpailu investoinneista ja osaajista kiristyy globaalisti, ja Suomen on oltava houkutteleva toimintaympäristö yrityksille ja osaajille.**

2. Teknologinen murros ja vihreä siirtymä vaativat ennakoivaa politiikkaa ja investointeja

Teknologian nopea kehitys, digitalisaatio, tekoäly ja vihreä siirtymä muuttavat elinkeinoelämän rakenteita ja kilpailuedellytyksiä. Suomalaisyritysten menestys edellyttää **panostuksia TKI-toimintaan, osaamisen kehittämiseen sekä kykyä hyödyntää uusia teknologioita ja liiketoimintamalleja.**

Teknologinen murros tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia, mutta siihen liittyy myös vakavia uhkia Suomen elinkeinoelämälle. On tärkeää varmistaa, että Suomi pysyy teknologisen kehityksen kärjessä, panostaa osaamiseen ja kyberturvallisuuteen sekä vahvistaa kansallista digitaalista resilienssiä sekä datan hallintaa. Näillä keinoin turvataan suomalaisen elinkeinoelämän kilpailukyky, resilienssi ja mahdollisuudet menestyä globaalissa kilpailussa.

Vihreä siirtymä on nostettu keskeiseksi ajuriksi elinkeinoelämän uudistumisessa: **investoinnit puhtaaseen energiaan, kiertotalouteen ja kestävään tuotantoon ovat sekä kansallinen että kansainvälinen kilpailutekijä.** Sääntelyllä ja rahoitusinstrumenteilla on kiihdytettävä yritysten mahdollisuuksia kehittää ja ottaa käyttöön kestäviä ratkaisuja.

Vihreä siirtymä on välttämätön Suomen elinkeinoelämän uudistumiselle ja kilpailukyvyn säilyttämiselle. **Tulee varmistaa, että siirtymän toteuttamiseen on riittävät investoinnit, osaaminen ja kansainvälisesti kilpailukykyinen toimintaympäristö**. On huolehdittava kriittisten raaka-aineiden saatavuudesta, pitkäjänteisestä ja ennakoitavasta sääntelystä sekä osaavan työvoiman riittävyydestä.

3. Geopoliittinen epävarmuus ja turvallisuusympäristön muutos korostavat varautumista ja kansainvälistä yhteistyötä

Venäjän hyökkäyssota, suurvaltakilpailun kiristyminen ja arktisen alueen strateginen merkitys vaikuttavat suoraan Suomen elinkeinoelämään. Huoltovarmuus, toimitusketjujen turvallisuus ja kansallinen puolustuskyky ovat keskeisiä teemoja varautumisen näkökulmasta.

Elinkeinoelämän kannalta on tärkeää, että Suomi toimii aktiivisesti EU:ssa ja Natossa, vahvistaa osana EU:ta kansainvälisiä kumppanuuksia ja varmistaa, että suomalaisyritykset voivat toimia vakaassa ja ennakoitavassa toimintaympäristössä. Kansallisen omistajuuden, kriittisen infrastruktuurin ja datan huoltovarmuuden turvaaminen ovat olennaisia myös yritysten näkökulmasta**.**

4. Koulutus- ja osaamistason nosto ratkaisee Suomen menestyksen

Koulutus ja osaaminen ovat Suomen talouskasvun ja elinkeinoelämän kilpailukyvyn perusta. Tulevaisuusselonteko nostaa esiin huolen

osaamistason laskusta ja painottaa, että koulutusjärjestelmän on vastattava muuttuvan työelämän ja teknologian tarpeisiin.
Elinkeinoelämän näkökulmasta tämä tarkoittaa panostuksia sekä perustaitojen että korkean osaamisen kehittämiseen, jatkuvaan oppimiseen ja kansainvälisten osaajien houkutteluun. Ilman osaavaa työvoimaa Suomi ei kykene uudistumaan, hyödyntämään teknologista kehitystä eikä vastaamaan vihreän siirtymän haasteisiin.

Vihreä siirtymä on välttämätön Suomen elinkeinoelämän uudistumiselle ja kilpailukyvyn säilyttämiselle. Tulee varmistaa, että siirtymän toteuttamiseen on riittävät investoinnit, osaaminen ja kansainvälisesti kilpailukykyinen toimintaympäristö. On huolehdittava kriittisten raaka-aineiden saatavuudesta, pitkäjänteisestä ja ennakoitavasta sääntelystä sekä osaavan työvoiman riittävyydestä.

EK pitää tulevaisuusselonteon ensimmäistä osaa skenaarioineen kattavana kokonaisuutena, jonka kautta tulevaisuutta ja Suomen prioriteetteja ja EU:n asemaa voi ainakin yrittää hahmottaa tulevien vuosien osalta.

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Mika Tuuliainen
Johtava asiantuntija